

Evangelizacija i sadašnja nova evangelizacija

Anton BOZANIĆ

Sažetak

Autor u ovom članku ukazuje na značenje evangelizacije koju je Crkva istom u posljednje vrijeme, nadolaskom sekularizacije odnosno dekrizijalizacije i pluralizma, prepoznala i kao svoju unutarnju zadaću. O njoj je prvi puta smjelo progovorio Drugi vatikanski sabor. Oslanjajući se prije svega na crkvene dokumente te na neku američku literaturu, pisac ističe da je evangelizacija – za razliku od propovijedanja današnjih raznoraznih fundamentalista – trajni životni obraćenički proces koji neprestano sve dublje vodi u misterij Božjeg kraljevstva i njegove ljubavi. Čitavo se pak ovo zbivanje odvija djelovanjem Duha Svetoga. Upravo ovakvom shvaćanju evangelizacije svoj su pontifikat – putovanjima, organizacijom Crkve, sinodama i dokumentima – posvetili Pavao VI. te Ivan Pavao II. koji je također progovorio i o novoj evangelizaciji koja novim žarom, metodama i načinima izražavanja – vođena ponovno Duhom Svetim – želi današnjem čovjeku, vjerniku pobuditi živu povezanost s Isusom Kristom.

Uvod

Na pragu smo godine Velikog jubileja nadolazećeg trećeg tisućljeća. Crkva se zacijelo ne želi prepustiti nekakvom milenarizmu, ali isto tako ne želi ostati samo na uhodanim trasama, pa nastoji stoga iznova pobuditi posebnu osjetljivost i brigu za sve ono što smatra iznimno važnim za povijesni trenutak u kojem živi. U tijeku pripreme za susret s 2000. godinom, crkveno učiteljstvo sve više i snažnije ističe evangelizaciju, štoviše novu evangelizaciju. Nositelj koncilske obnove papa Pavao VI. shvatio je svu ozbiljnost evangelizacije i orisao prodornošću svoga uma vizije crkvenih nastojanja ponajviše u apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi*, objavljenoj 1975. godine. Za pontifikata Ivana Pavla II., a posebice ovih posljednjih godina, sustavno se produbljuje i razrađuje sadržaj i program nove evangelizacije koju Crkva s pravom doživljava kao osebujan »znak i zadatak vremena«. Na nacionalnim, regionalnim i biskupijskim razinama diljem svijeta pokušava se razmisliti i konkretizirati evangelizacijske planove i programe. Stoga se i u ovom kratkom izlaganju želimo dotaknuti i objasniti pojedina pitanja iz područja evangelizacije i nove evangelizacije koja smatramo važnim u današnjem vremenu i našim prilikama.

1. *Suvremeno otkriće pojma evangelizacija u Katoličkoj crkvi*

Iako je Crkva od svojih početaka neprestano ispunjavala misiju poslanja i evangelizirala, pojam *evangelizacija*, ili u glagolskom obliku *evangelizirati*, bio je do najnovijih dana, točnije do Drugoga vatikanskog sabora, u vrlo rijetkoj uporabi u katolika. Iako proizlazi iz Svetog pisma, od grčkog glagola *euangelizo*¹ sa značenjem *donijeti* ili *donositi radosnu vijest*, u katoličkoj je tradiciji bio gotovo iščeznuo. Da smo prije pedesetak godina nekoga upitali o evangelizaciji u Katoličkoj crkvi, sigurno bi dotični ostao zbunjen i zamuckivao u odgovoru. Očito je da su u katolika mnogi razlozi utjecali na uklanjanje iz uporabe ovog termina tako bogatog sadržajem. Najvažniji su uzroci ili ustaljeno statičko poimanje kršćanstva na Zapadu, posebno nakon Tridentinskoga sabora i usko, a katkad i jednostrano vezivanje riječi *evangelizacija* uz protestantizam, a naročito uz evangeličke denominacije koje nisu bile prijateljske katolicima.² Kao ilustraciju o nestanku pojma *evangelizacije* u katolika u ne tako davnoj prošlosti, navodimo podatak da se u dokumentima Prvoga vatikanskog sabora (1869–1870) riječ *evanđelje* navodi samo jedanput i to nekako usput, a nigdje se ne spominju izrazi *evangelizacija* ili *evangelizirati*. A sto godina poslije, Drugi vatikanski sabor riječ *evanđelje* navodi 157 puta, *evangelizacija* 31, a *evangelizirati* 18 puta. Jasno se može zaključiti da se dogodio značajan zaokret ne samo u terminologiji, nego u samosvijesti Crkve i njezina ukupnog poslanja.

Više je razvojnih odrednica utjecalo na suvremeno promoviranje i usvajanje ideje evangelizacije. Ponajprije progresivna sekularizacija posljednjih stoljeća, a time i dekristijanizacija, i, s druge strane, novonastalo pluralističko shvaćanje stvarnosti uvjerali su katolike kako se kršćaninom ne postaje više samo po mjestu rođenja i uključivanjem u određenu kulturnu sredinu, nego da je vjera sve više pitanje osobne odluke. Dalje, biblijski pokret, povratak na izvore i ekumensko gibanje polako su stvarali među svim kršćanima novo ozračje i usmjeravali pogled prema sržnoj poruci spasenja koja je za sve u Isusu Kristu i njegovu kraljevstvu.³ Trebalo je podosta unutarne smionosti da se u katolika usvoji pojam *evangelizacija*. Drugi vatikanski sabor označio je prekretnicu i progovorio potpuno novim stilom i jezikom evanđelja.

- 1 Dobro je usput napomenuti da Biblija pozna još 35 drugih sinonima koji opisuju sadržaj glagola *euangelizo*.
- 2 A. Dulles, »John Paul II and the new evangelization – What does it mean?«, in: *John Paul II and the new evangelization* (ed. By R. Martin & P. Williamson), Ignatius Press, San Francisco 1995., 25–26.
- 3 Navodi se značajno djelo kardinala J. Suenensa objavljeno 1956., u engleskom prijevodu *The Gospel to Every Creature*, kome je budući papa Pavao VI. napisao predgovor, u kome je autor na prikladan način povezoao čitav proces kristijanizacije s evangelizacijom.

2. *Evangelizacija – za vjernike trajni proces*

Važno nam je ovdje, radi jasnoće, zaustaviti se samo kratko na značenju termina *evangelizacije* u katolika, koje se bitno razlikuje od fundamentalističkoga, za nas poprilično odbojnog poimanja, prisutnog u mnogim protestantskim skupinama. Vrlo jasno tumačenje ovoga pojma nalazimo u pobudnici *Evangelii nuntiandi*. Prije svega valja pripomenuti da za katolike evangelizacija označuje jedan *obraćenički proces* koji ide od početnog naviještanja, potom postupno prema sve dubljem ulaženju u misterij Božje ljubavi i kraljevstva Božjega. Evangelizacijski proces, kome je začetnik sâm Duh Sveti, jest zapravo Božji poziv da se Radosna vijest naviješta kako riječju, tako i djelom. Postoji prvotni navještaj evanđelja koji vodi prema obraćenju, ali slijede daljnje etape.⁴ A budući da vjernici slušaju Božju riječ tijekom cijelog života uvijek iznova, ona konstantno ostavlja u njima nove tragove. U kršćanskim se zajednicama kontinuirano produbljuje prvotni sržni navještaj kerigme. K tome ciljaju raznolike pastoralne službe i programi. Evangelizacija daje životnu snagu i dinamizam vjerničkom životu i služenju.⁵ Navještaj Radosne vijesti usmjeren je prema Božjem kraljevstvu i oslobođenju od grijeha (*Evangelii nuntiandi*, br. 8–9. Dalje *EN*). Crkveni dokumenti govore i o *predevangelizaciji*, o vremenskom razdoblju prije same evangelizacije, tj. dok još nije bilo prvog navještaja evanđelja. Kratko rečeno, evangelizacija – kako je mi shvaćamo – jest ono na što su vjernici pozvani tijekom cijelog života. Ona označuje trajni proces putovanja vjernika k Bogu.

Naprotiv, kad razni fundamentalisti i mnogi suvremeni protestantski propovjednici s televizijskih ekrana i javnih glasila govore o evangelizaciji, redovito ističu slušanje Božje riječi i neposredno prihvaćanje Isusa Krista jednom za cijeli život. A taj čin slušanja i prihvaćanja – po fundamentalističkom tumačenju – znači ujedno za dotičnu osobu i trenutak osobnog obraćenja i postignutog spasenja (*EN*, 17.). Riječ je, rekli smo, o jednokratnom i brzom navještaju i prihvaćanju. Njihovi upiti: jesi li našao Boga?, ili: jesi li prihvatio Boga?, mogu djelovati danas vrlo zanimljivo i privlačno, i za uspavane katolike poticajno, ali zahtijevaju i nužni oprez. Ustvari, u takvoj je postavci odveć istaknut individualizam, bilo samog propovjednika ili slušatelja. Sve kao da ovisi o trenutačnoj osobnoj odluci. Istodobno se zanemaruje element Božje slobode i milosti, koji nerijetko dolazi do izražaja u postupnom, odnosno »povijesnom« Božjem djelovanju i događanju Objave kod pojedinaca, ali važna uloga pritom pripada zajednici vjernika.⁶

4 Obrednik *Red pristupa odraslih u kršćanstvo* govori o stupnjevima u katekumenatu.

5 R. J. Hater, »Distinctive qualities of Catholic evangelization«, in: *The New Catholic Evangelization* (ed. by K. Boyack), Paulist Press, Mahwah 1992., 16–17.

6 Usp. A. Gilles, *Fundamentalism: what every Catholic needs to know*, Cincinnati 1984., 14–23, ili: T. O'Meara, *Fundamentalism: a Catholic perspective*, New York 1992., 8–9.

3. *Evangelizacijsko ozračje postkoncilskih godina na općem crkvenom planu*

Rekli smo već da je Koncil označio prekretnicu i progovorio jezikom evanđelja. U postkoncilskom vremenu riječ *evangelizacija* brzo je postala sinonim za cjelokupnu misiju Crkve. Provodeći djelo Drugoga vatikanskog sabora, papa Pavao VI. posvetio je na poseban način čitav svoj pontifikat zadaći evangelizacije. O tom već i njegovi vanjski pokazatelji dovoljno govore. Sam izbor imena Pavao u papinskoj službi asocira na Apostola naroda. Preimenovao je zatim naziv *Kongregacija za propagandu vjere* u *Kongregacija za evangelizaciju naroda*. Uslijedila su njegova brojna apostolska putovanja diljem svijeta.

Želeći izravno što više uključiti nastojanja čitave Crkve u važnoj zadaći, Pavao VI. je za temu sinode biskupa 1974. godine izabrao »Evangelizacija u modernom svijetu«. Sinoda je prikupila materijale za već spomenutu apostolsku pobudnicu *Evangelii nuntiandi* koja je postala *magna carta* današnjeg evangelizacijskog razmišljanja i djelovanja. Sâm papa prepoznaje u evangelizaciji najdublji identitet Crkve, koja postoji samo zato da bi evangelizirala i nema nikakvog drugog razloga svoga postojanja (*EN*, 14). A evangelizacija – kako stoji u pobudnici – znači navještaj Isusa Krista i ne može se reducirati ili svesti na bilo kakve sociopolitičke projekte razvoja i oslobođenja (*EN*, 31–33).

4. *Nova ili druga evangelizacija*

Omiljela tema evangelizacije dobila je u osobi Ivana Pavla II. novog promicatelja koji je, nastavljajući djelo svoga prethodnika,⁷ pošao korak dalje. Sam je ustvrdio kako mu je Providnost dodijelila ulogu »hodočasničkog pape evangelizacije«.⁸ Brojnim putovanjima i u susretima s pastirima i vjernicima svih zemalja i kontinenata današnji papa progovara s različitih polazišta o vrućim problemima evangelizacije. U prvim godinama svoga pontifikata već ga nalazimo osobno angažiranog u Puebli na konferenciji biskupa Južne Amerike posvećenoj problemima evangelizacije toga kraja. U narednom je razdoblju nastavio sa započetom praksom diljem Afrike, Azije, Europe i Sjeverne Amerike. Niz sinoda: općih, kontinentalnih i regionalnih, započet još s Pavlom VI., zadržao se ponajviše na raspravama i smjernicama o evangelizaciji.

7 Važno je napomenuti da je još kao krakovski kardinal Ivan Pavao II., na izričito traženje Pavla VI., bio uključen u izradu *EN*. A nakon objavljivanja pobudnice, u korizmi 1976. kardinal Wojtyła bio je pozvan u Vatikan da održi duhovnu rekolekciju. Već tada je nazvao zadnju četvrtinu dvadesetog stoljeća »novim došašćem Crkve«, a tim će se nazivom poslužiti i u potonjim enciklikama.

8 Riječi su koje je papa izgovorio u Mexico Cityju 1990. (*L'Osservatore Romano*, 7.V.1990.,1.)

Od godine 1983.⁹ a s posebnim intenzitetom od početka zadnjeg desetljeća ovoga tisućljeća, papa kontinuirano ističe »novu evangelizaciju«. U enciklici *Redemptoris missio*, govoreći o krajevima gdje su mnogi izgubili vjerski osjećaj ili se čak više ne nazivaju kršćanima, papa govori o »novoj ili drugoj evangelizaciji«. ¹⁰ Nova ili druga evangelizacija potrebna je zato što je prvotna evangelizacija izgubila na intenzitetu. ¹¹ O čemu je zapravo riječ? Ivan Pavao II. jasno kaže kako evangelizacija ne može biti nova po sadržaju, jer evanđelje, dano u Isusu Kristu, ne podliježe izmjenama. Dapače, ako bi se, zbog bilo kakve situacije i prilika, pokušalo jednostrano izvući nekakav drukčiji sadržaj iz svetopisamskog kompleksa, bio bi to samo ljudski izum, a ne bi se mogao više nazivati *evanđeljem*. Međutim, evangelizacija – prema papinim riječima – može i treba biti nova u svom *žaru, metodama i izrazu*. Tako se naviješta i evangelizira s novom energijom, te stilom i jezikom prilagođenim ljudima današnjega vremena. ¹² Nije riječ samo o vanjskoj formi, nego o autentičnom izrazu onoga što vjernik današnjega vremena u sebi nosi i doživljava. Zato će papa napomenuti: »Nova evangelizacija započinje s jasnim i zanosnim navještajem evanđelja svakom čovjeku. Potrebno je prije svega probuditi iznova u vjernicima živu povezanost s Kristom, jedinim Spasiteljem ljudi. Samo iz osobne povezanosti s Isusom razvija se plodna evangelizacija.« ¹³

Zadaća nove evangelizacije dobiva razne naglaske u naučavanju najvišeg crkvenog autoriteta. Mjeseca listopada 1985. održan je simpozij biskupa Europe o temi sekularizacije i evangelizacije u Europi. Suočavajući se s »vrucim« suvremenim problemima i tražeći odgovore na njih, mnogi su biskupi isticali ponajviše svjedočenje kršćanskog života vjernika. Ne umanjujući vrijednost zapažanja i sugestija europskih biskupa, papa je već tom prigodom uključio u raspravu o novoj evangelizaciji nezaobilazni crkveni događaj, a to je Drugi vatikanski sabor. Papinski dokumenti u idućem razdoblju, a posebno apostolsko pismo *Tertio millennio adveniente*, poticat će na prepoznavanje važnosti tog providnosnog događaja koji predstavlja evanđeoski odgovor suvremenom razvoju svijeta i obilježuje kraj ovog tisućljeća. U zaključnoj riječi na sastanku europskih biskupa, rimski je prvosvećenik istaknuo kako polazište nove evangelizacije treba tražiti u cjelokupnom naučavanju Sabora, jer je Duh Sveti tada preko crkvenih otaca, progovorio na po-

9 Prvi put je papa progovorio o novoj evangelizaciji u Port-au-princeu, u Haitiju 1983. godine.

10 Zanimljivo je da papa ne koristi naziv *re-evangelizacija*, nego rabi izraz *nova* ili *druga evangelizacija*.

11 Vidi A. Shorter, *Evangelization and Culture*, Geoffrey Chapman, New York, 1994., 21–23.

12 Usp. A. Dulles, *nav. dj.*, 28.

13 Iz govora njemačkim biskupima prema: *L'Osservatore Romano* (engl. izd.) 23.XII.1992., 5–6.

seban način čitavom svijetu. U istom se tekstu, između ostaloga, upozoruje da Crkva treba dati »dušu modernom svijetu«. ¹⁴

Pobudnica *Christifideles laici* brižljivo raspravlja o evangelizacijskoj zadaći vjernika, pa se govori, među inim, o biblijskoj slici o trsu i mladicama. U tom se vidu ističe važnost crkvenog zajedništva, jer »zajedništvo rađa zajedništvom i bitno se pokazuje kao misionarsko zajedništvo« Dalje, taj dokument ističe hitnost nove evangelizacije, i upozoruje se da je Crkva nikako ne može odlagati (*Christifideles laici*, 35).

U svojoj enciklici *Redemptoris missio* 1990. godine, papa izričito poziva sve članove i redovničke zajednice u Crkvi da u desetljeću koje predstoji usmjere sve svoje snage prema novoj ili drugoj evangelizaciji (*RM*, 3). Takve napore rimski prvosvećenik promatra kao »prošireno vrijeme došašća«, a sve je to u znaku pripreme za treće tisućljeće kršćanstva (*RM*, 36). ¹⁵

Evangelizacija, odnosno nova evangelizacija, treba ući – prema papinim riječima – u razna područja života: u obitelj, kulturu, politiku, znanost, tehnologiju, a tiče se i aktualnih svjetskih pitanja kao što su: ljudska prava, mir, opće dobro, solidarnost, odgoj, sloboda, profesionalna etika i sl.

5. Osnovna obilježja nove evangelizacije

Htjeli bismo upozoriti na neka obilježja nove evangelizacije. U svojim nastupima i u pisanim dokumentima papa nipošto ne razrađuje sve detalje, ali iznosi jasne postavke, daje inicijative i pokušava usmjeravati zajedničke napore. Vrlo se jasno razabire kako tu ima nešto iznimno važno za vrijeme u kojem mi živimo, nešto što se tiče svih vjernika i nikoga se ne može ostaviti po strani. Pokušajmo stoga prepoznati i raščlaniti barem osnovne značajke današnje nove evangelizacije, ¹⁶ za razliku od evangelizacijskih, odnosno misijskih napora iz vremenâ koja su iza nas.

5.1. Sudjelovanje svih kršćana u procesu nove evangelizacije

Zadaća evangelizacije ne spada samo na klerike i redovnike s posebnim misijskim zvanjima, već je, po svojoj naravi, u odgovornost cijele Crkve (*Lumen gentium*, 16–17; *Ad gentes*, 23 i 35). Ali nije riječ ni o kakvoj bezličnoj ili deklarativnoj općenitosti koja nikoga posebno ne obvezuje. Ponajprije ključna uloga u svim tim nastojanjima pripada papi, biskupima i svećenicima. Sadašnji papa kaže da su »biskupi stupovi na kojima počiva rad i odgo-

14 I drugi dokumenti, a posebno apostolsko pismo *Tertio millennio adveniente*, ističu važnost misli Drugog vatikanskog sabora za današnju evangelizaciju.

15 Apostolsko pismo o pripremi jubileja godine 2000. *Tertio millennio adveniente* u cijelosti razrađuje spomenute misli.

16 U prikazu o značajki nove evangelizacije slijedit ćemo A. Dulles, *nav. dj.*, 29–32.

vornost evangelizacije«,¹⁷ dok su svećenici »odgovorni za buđenje misionarske svijesti kod vjernika«. ¹⁸ Redovnici i članovi zajednica posvećenog života mogu ostvariti posebnu ulogu zbog svojih zavjeta kojima pružaju živo svjedočanstvo za vrednote Božjega kraljevstva, tumači enciklika *Redemptoris missio* (RM, 69). U pobudnici *Christifideles laici* čitamo kako »na laike naročito spada svjedočiti kako kršćanska vjera predstavlja jedini punovrijedan odgovor, što ga više ili manje svjesno svi naslućuju i žude, s obzirom na probleme i nade što ih život donosi svakom čovjeku i svakome društvu.« (br. 34).

5.2. *Evangelizacija različita od vanjskih misija*

U prijašnjim vremenima, kad su se gotovo cijele države i kontinenti nazivali kršćanskim, i kad se živjelo u istom takvom ozračju, uzimalo se neprijepornim kako misije ili evangelizacija spadaju u napore crkvene uprave u nekim drugim krajevima do kojih još nije stigla poruka evanđelja. Uglavnom se na evangelizaciju mislilo kao na zadaću crkvenih vlasti i zauzetih pojedinaca–misionara. Takvu crkvenu aktivnost, koja ni u najnovije vrijeme nije ni najmanje izgubila na važnosti, nazivamo vanjskim misijama. Ovdje je riječ o nečem drugom, što ne isključuje prvo. Danas, kad opće javno mnijenje, često uz pomoć sredstava javnog priopćavanja i promidžbe, ne oblikuje i ne stvara uvijek kršćanski ambijent, svima postaje jasno da među vjernicima postoji sve veći broj onih koji nisu nikada pravo evangelizirani. Kršteni kao djeca, jedva da su ikako upoznali evanđelje, a još se manje osobno susreli s Kristom. Ukoliko ih sredina nije podržavala, čim su malo poodrasli, udaljili su se od vjere. Iako su kršteni, vjera nema značajnijeg utjecaja na njihov život.

Stoga je evangelizacija, o kojoj ovdje govorimo, usmjerena ponajprije Crkvi samoj. Pobudnica *Evangelii nuntiandi* izričito kaže kako Crkva kao evangelizator treba početi od evangelizacije same sebe, tako da iznova sluša što mora vjerovati, otkriva razloge zbog kojih se nada i pronalazi novu zapovijed ljubavi (EN, 13). A povrh toga, danas se sve više širi val novih oblika poganstva, kao što su astrologija, okultizam, spiritizam, istočnjačke religije i drugo. Mladi ljudi, osobito u velikim gradovima, bez dovoljno razvijenoga vjerskog osjećaja, lako se udaljuju od Crkve i pristupaju raznim sektama. Takvim i sličnima, kojih ima sve više unaokolo, potrebna je *reevangelizacija*, piše u *Redemptoris missio* (br. 33). U njima treba iznova zaživjeti ono što je nekad koliko–toliko postojalo, a sada gotovo zamrlo.

17 Iz pisma upućenog Talijanskoj biskupskoj konferenciji u: *L'Osservatore Romano* (engl. izd.), 5.VI.1989., 7.

18 »Poruka za svjetski misijski dan«, u: *L'Osservatore Romano* (engl. izd.), 11.VI.1900., 9.

5.3. *Evangelizacija usko povezana s kulturom*

U ne tako davnoj prošlosti evangelizaciju se spoznavalo uglavnom pojmovima usko vezanima uz pojedinačna ili pak skupna obećanja. Posljednjih desetljeća, posebice od objave dokumenta *Evangelii nuntiandi*, shvaćanje evangelizacije proširuje se pogotovo na relacijama s kulturom, odnosno s raznim kulturama. Uvjeren u neraskidivost veza vjere i kulture, papa Ivan Pavao II. izrekao je povodom osnivanja Vijeća za kulturu g. 1982. vrlo značajnu konstataciju: »Vjera koja nije postala kultura, vjera je koja nije prihvaćena potpuno, nije cjelovito shvaćena i nije vjerno življena.«¹⁹ U crkvenim dokumentima sve više susrećemo izraze kao što su: evangelizirana kultura, kultura ljubavi i kultura smrti, evanđelje života nasuprot kulture smrti, kriza kulture, antikultura, zatim inkulturacija i sl. Ulogu evanđelja valja ovdje shvatiti kao pružanje pomoći raznim kulturama u otvaranju njihova puta prema istini, te ujedno kao obogaćivanje kultura novim evanđeoskim sadržajima (*Usp. Centesimus annus*, 50). Nova evangelizacija mora težiti, tamo gdje je moguće, uspostavi sklada između dotične kulture i evanđeoskih vrijednosti (*RM*, 52–54). Ako pak vodeća kultura ostaje zatvorena i neprijateljski raspoložena prema evanđelju, vjera ne može biti pravo življena i evangelizacija treba tražiti drukčije putove. Upravo na relacijama vjere i kulture nezaobilazna uloga pripada vjernicima laicima.

5.4. *Evangelizacija usmjerena prema cjelovitoj kristijanizaciji*

Kao što je već rečeno, evangelizacija označuje cjelovit i dugotrajan proces. Postoji više stadija i razina, od početnog ili sržnog navještaja evanđelja, pa sve dalje. Puna evangelizacija – kako upozoruje Ivan Pavao II. – uključuje različite programe: katehetsku pouku, upoznavanje moralnih normi, socijalnog crkvenog nauka, kao i osnovicu iz drugih teoloških disciplina. A površ svega puno sudjelovanje u sakramentalno–liturgijskom životu, osobito u euharistiji, predstavlja »vrhunac ka kojemu teži djelatnost Crkve, i ujedno izvor iz kojega proističe sva njezina snaga« – ističe se na Drugom vatikanskom saboru (*Sacrosanctum concilium*, 10). Evangelizacija u svojoj punini vodi prema »civilizaciji ljubavi« – reći će Pavao VI. i više puta ponoviti Ivan Pavao II.

6. *Nova evangelizacija i godina posvećena Duhu Svetom na pragu trećeg tisućljeća*

Apostolsko pismo o pripremi jubileja godine 2000. *Tertio millennio adveniente*, govoreći o neposrednoj, drugoj fazi pripreme za Veliki jubilej, godinu 1998., posvećuje na poseban način Duhu Svetom i njegovom djelovanju. U točki 45. čitamo: »Duh Sveti je i za našu epohu glavni djelatnik nove

19 *L'Osservatore Romano*, 28.VI.1982., 1.

evangelizacije. Bit će, dakle, važno ponovo otkriti Duha kao Onoga koji izgrađuje Kraljevstvo Božje na putu povijesti i pripravlja njegovu punu objavu u Isusu Kristu, animirajući ljude u duhu i dajući da iznikne u življenom iskustvu sjeme konačnog spasenja koje će doći na kraju vremena.« Dalje, u nastavku istog dokumenta, govori se o važnosti ponovnog otkrivanja teološke kreposti nade te čitamo: »Potrebno je da se vrednuju i produbljuju znakovi nade prisutni u ovom posljednjem dijelu stoljeća, nasuprot sjenama koje ih često prekrivaju pred našim očima (...); na crkvenom području pažljivije slušanje glasa Duha prihvaćanjem karizmi i promicanjem laikata, snažnim predanjem stvari jedinstvu svih kršćana, prostor dan dijalogu s religijama i sa suvremenom kulturom.« (*TMA*, 46). A pri samom kraju apostolskog pisma piše: »Danas postoje mnogi 'areopagi' i prilično različiti: to su široka polja suvremene civilizacije i kulture, politike i ekonomije. Što se Zapad više odvaja od svojih kršćanskih korijena, to više postaje misijski teren, u obliku raznolikih 'areopaga'.« (*TMA*, 57).

Navedene upute i smjernice iz apostolskog pisma neposredno pružaju dodatnu jasnoću ukupnoj evangelizacijskoj zadaći. Pokušajmo iz njih izvući ključne sastavnice koje mogu u našim prilikama djelovati poticajno.

1. Riječ je ponajprije o prepoznavanju nezaobilazne uloge Duha Svetoga. On je prvi djelatnik u evangelizaciji. Nije dovoljno samo to znati, već je za vjernika i za crkvenog djelatnika bitno »prepoznati« tu činjenicu i tako se vladati.

2. Otkrivanje teološke kreposti nade u događanjima u našem vremenu »nasuprot sjenama što ih često prekrivaju pred našim očima« veoma je važno, pogotovo ako imamo u vidu ukupna zbivanja i višestruke promjene koje su se u nas dogodile. Nada je ujedno poticajna snaga, djeluje osvježavajuće, otkriva viziju i upućuje na zauzeto djelovanje.

3. Slušanje glasa Duha, prihvaćanje karizmi i promicanje laikata konkretni su oblici prepoznavanja Duha Svetoga koji je dan svim članovima Božjega naroda i na određen su način »znakovi vremena«. Vjerniku pokazuju kojim mu je putem ići i ispunjavaju ga nadom.

4. Zadaća nove evangelizacije usko je povezana s otkrivanjem naših kršćanskih korijena. Povezuje staro i novo. Današnju evanđeosku novost prepoznaje drukčije već zaživljenu u vlastitom povijesnom hodu.

Zaključak

Iako evangelizacija čini okosnicu kršćanskog života i djelovanja, katolici su rijetko koristili izraze *evangelizacija* ili *evangelizirati* prije Koncila. Drugi vatikanski sabor progovorio je jezikom evanđelja, tako je vrlo brzo u postkoncilskom razdoblju riječ *evangelizacija* postala sinonimom za ukupnu misiju Crkve. Evangelizacija označuje za katolike trajan proces i bitno se razlikuje od shvaćanja mnogih fundamentalista.

Provodeći koncilsko djelo, papa Pavao VI. posvetio je na poseban način čitav svoj pontifikat zadaći evangelizacije. Njegova apostolska pobudnica *Evangelii nuntiandi* postala je *magna carta* današnjeg evangelizacijskog razmišljanja i djelovanja.

Ivan Pavao II. pošao je korak dalje. Promatrajući krajeve i sredine koji su bili evangelizirani, ali je prvotna evangelizacija kod današnjih ljudi izgubila na intenzitetu, papa zadnjih desetljeća neprestano ističe »novu evangelizaciju«. Iako je evanđelje jedno i ne mijenja se, danas evangelizacija treba biti nova u svom »žaru, metodama i izrazu«. Nova evangelizacija nije obveza i dužnost samo crkvene hijerarhije, nego je i zadaća svih kršćana.

Nova evangelizacija označuje za vjernike ujedno neposrednu pripremu za susret s godinom 2000., velikim jubilejem početka trećeg tisućljeća kršćanstva.

EVANGELISATION AND THE CURRENT NEW EVANGELISATION

Anton BOZANIĆ

Summary

The author presents the meaning of evangelisation, which the Church in the recent past and currently has recognised as an internal task for itself, with the increasing secularisation, de-Christianisation and pluralism. The Second Vatican Council firstly boldly brought up the issue. Using primarily Church documents and some American literature, the author emphasises that evangelisation is, unlike the preaching of some current fundamentalists, a constant life process of conversion which leads more and more deeply into the mystery of the Kingdom of God and His love. This whole process takes place through the Holy Spirit. This type of meaning of evangelisation was accepted and practised by Pope Paul VI and John Paul II, through their travels, organisation of the Church, synods and documents. The current Holy Father has also spoken about a »new evangelisation« which with an increased enthusiasm, means and methods expresses again through the leadership of the Holy Spirit, the desires of today's person and believer to live in union with Jesus Christ.